

10 ТАҚЫРЫП. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ МАҚСАТЫНДАҒЫ ЖЕРЛЕРДІҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАҒДАЙЫ

Статистикалық мәліметтер бойынша Қазақстан Республикасының жер аумағы 272490,2 мың гектарды құрайды. Осылардың ішінде ауыл шаруашылық жерлері – 222513,6 мың гектарды құрайды. Соңғысының ішіне сәйкесінше ауыл шаруашылық мақсатындағы жерлер де кіреді, оның жалпы көлемі 90910,35 мың гектар. Ал жер аумағының қалған бөлігін ауыл шаруашылық өндірісінің мақсатында пайдаланылатын жердің басқа да санаттары құрайды.

Имансакипова Б.Б.

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің құқықтық жағдайының түсінігі және құрамы

Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу

Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу азық-түлік қауіпсіздігін, агроөнеркәсіптік кешен өнімі нарықтарының тұрақтылығын қамтамасыз етуге, кәсіпкерліктің тиімді жүйесін құруға, отандық өнімнің бәсекелестік артықшылығын қолдауға, сондай-ақ, өсімдік шаруашылығын, мал шаруашылығын, балық шаруашылығын, ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеуді және тамақ өнеркәсібін дамыту үшін жағдай жасау арқылы ауыл халқының тұрмыс деңгейін көтеруге, ветеринариялық-санитариялық және фитосанитариялық қауіпсіздікті, техникалық жарақтандыру мен басқа да ілеспе қызмет салаларын қамтамасыз етуге, ауылдық аумақтардың әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымын дамытуға бағытталған.

Агроөнеркәсіптік кешен

Агроөнеркәсіптік кешен дегеніміз - ауыл шаруашылығы, балық шаруашылығы өнімін өндіруді, дайындауды, сақтауды, тасымалдауды, қайта өңдеуді және өткізуді, сондай-ақ тамақ өнеркәсібін, оларды қазіргі заманғы техникамен, технологиялық жабдықпен, ақшамен, ақпараттық және басқа да ресурстармен қамтамасыз ететін ілеспе өндірістер мен қызмет салаларын, ветеринариялық-санитариялық және фитосанитариялық қауіпсіздікті, ғылыми қамтамасыз ету мен кадрлар даярлауды қамтитын экономика салаларының жиынтығы.

Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу

1 Кредит беруді дамыту

Агроөнеркәсіптік кешен мен ауылдық аумақтар саласында кредит беруді дамытуды мемлекеттік реттеу Қазақстан Республикасының бюджеттік заңнамасына сәйкес бюджеттік кредит беру не мамандандырылған ұйымдардың жарғылық капиталын қалыптастыруға немесе ұлғайтуға қатысу арқылы жүзеге асырылады.

3 Сатып алу операциялары мен баға интервенцияларын жүргізу

Мемлекет ауыл шаруашылығы өнімі нарығын тұрақтандыру мақсатында сатып алу операциялары мен баға интервенцияларын жүзеге асырады. Баға интервенциясы дегеніміз - ауыл шаруашылығы өнімінің нарықтық бағасы, инфляция деңгейі ескеріле отырып орташа мерзімдік әлеуметтік-экономикалық даму жоспарында белгіленген, өткен күнтізбелік жылда қалыптасқан орташа жылдық нарықтық баға деңгейінен артып кеткен жағдайда ішкі нарықты тұрақтандыру мақсатында жүзеге асырылатын, мемлекеттің осы өнімді мемлекеттік ресурстардан тіркелген бағалар бойынша ішкі нарықта өткізу жөніндегі Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша жүргізілетін іс-шаралар. Ал сатып алу операциялары дегеніміз - мемлекеттің ішкі нарықты тұрақтандыру және экспорттық өнім беруді қамтамасыз ету үшін ауыл шаруашылығы өнімін ішкі нарықта тіркелген баға бойынша сатып алуы жөнінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша жүргізілетін іс-шаралар. Сатып алу операциялары мен баға интервенцияларын жүзеге асырудың тәртібі мен көлемін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды. Сатып алу операциялары мен баға интервенцияларын жүзеге асыратын мамандандырылған ұйымдар тізбесін, сондай-ақ оларға төленетін сыйақы мөлшерін Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді. Егін жинау кезеңінде өсімдік шаруашылығы өнімі бойынша баға интервенцияларын жүзеге асыруға жол берілмейді.

2 Субсидиялау

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін субсидиялау: • агроөнеркәсіптік кешен салаларын дамытуға бағытталған субсидиялаудың экономикалық тиімділігі; • өндірілген өнімнің сапасын және бәсекеге қабілеттілігін арттыру жағдайында агроөнеркәсіптік кешен салаларының дамуын экономикалық ынталандыру ретінде жүзеге асырылады.

4 Мамандандырылған ұйымдар құру

Агроөнеркәсіптік кешенді тұрақты дамыту, агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін бәсекелестік нарығында жоқ немесе мардымсыз көрсетілетін жекелеген қызмет түрлерімен қамтамасыз ету мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі және (немесе) агроөнеркәсіптік кешен саласындағы ұлттық холдинг мамандандырылған ұйымдар құра алады. Мамандандырылған ұйымдар дегеніміз - агроөнеркәсіптік кешен салаларын тұрақты дамыту, агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін бәсекелестік нарығында жоқ немесе мардымсыз көрсетілетін жекелеген қызмет түрлерімен қамтамасыз ету мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі және (немесе) агроөнеркәсіптік кешен саласындағы ұлттық холдинг құратын ұйымдар.

Агроөнеркәсіптік кешенді дамытуды мемлекеттік реттеудің басқа да бағыттары

Агроөнеркәсіптік кешен тауарларының экспорты мен импортын реттеу

Агроөнеркәсіптік кешен тауарларының экспорты мен импортын реттеу агроөнеркәсіптік кешеннің дамуына, отандық өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған.

Агроөнеркәсіптік кешенді техникалық жарақтандыру

Агроөнеркәсіптік кешенді техникалық қамтамасыз етуді мемлекеттік реттеу: • машина-трактор паркін және технологиялық құрал-жабдықтарды жаңартуды ұйымдастыру; • машина-технологиялық станциялар (сервис орталықтары) желісін дамыту және олардың қызметінің мониторингін жүзеге асыру; • ауыл шаруашылығы машиналарын жасаудың отандық және шетелдік өндірісі өнімдерін сынақтан және міндетті сертификаттаудан өткізу; • мемлекеттік техникалық инспекция жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

Агроөнеркәсіптік кешенді ақпараттық-маркетингтік қамтамасыз ету

Агроөнеркәсіптік кешенді ақпараттық-маркетингтік қамтамасыз ету: • агроөнеркәсіптік кешеннің ақпараттық-маркетингтік жүйесін ұйымдастыру; • агроөнеркәсіптік кешенді агрометеорологиялық және ғарыштық мониторинг деректерімен қамтамасыз ету; • кемінде он жылда бір рет ауыл шаруашылығы санағын жүргізу; • ақпараттық материалдарды бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау және мамандандырылған жинақтарды, журналдарды, тақырыптық басылымдарды басып шығару; • қазіргі заманғы ақпараттық технология мен электрондық сауда- саттықты құруға және дамытуға жәрдемдесу; • көрме-жәрмеңкелер ұйымдастыру және отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің өніміне жарнамалық қолдау көрсету; • оқытып-үйрету семинарларын ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады.

Агроөнеркәсіптік кешенді ғылыми, нормативтік-әдістемелік қамтамасыз ету және ол үшін кадрлар даярлау

Агроөнеркәсіптік кешенді дамытуды ғылыми және кадрмен қамтамасыз етуді мемлекеттік қолдау: ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды; агроөнеркәсіптік кешен мен аграрлық ғылым дамуының басым бағыттары бойынша кадрлар даярлауды, қайта даярлауды және аттестаттауды; өндіріске ғылыми әзірлемелерді тарату мен енгізуді; өсімдіктердің жоғары бағалы сорттарының, ауыл шаруашылығы малының, құстардың және балықтардың жоғары бағалы тұқымдары мен түрлерінің тектік қорларын сақтауды және дамытуды; агроөнеркәсіптік кешенге кадрлар даярлауды жүзеге асыратын мемлекеттік білім беру ұйымдары үшін машина-трактор паркін құруды және технологиялық жабдықты жаңартуды ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады.

Ауылды оңтайлы қоныстандыруды ұйымдастыру

Ауылды оңтайлы қоныстандыру дегеніміз - ауылдық елді мекендердің, ауыл тұрғындары тұрмысының қажетті деңгейін тіршілікті қамтамасыз ету қызметін көрсетудің нормативтік деңгейіне сәйкес қамтамасыз етуге негізделіп, орналастырылуы.

Ветеринариялық-санитариялық және фитосанитариялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету

Мемлекет ауыл шаруашылығы өнімінің сапасы мен қауіпсіздігін халықаралық талаптарға сәйкес келтіру мақсатында: Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ветеринариялық және фитосанитариялық бақылауды жүргізу; агроөнеркәсіптік кешен саласындағы уәкілетті органның ұсынысы бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін тізбе бойынша малдың жұқпалы ауруларының профилактикасы, диагностикасы және оларды жою; малды қолдан ұрықтандыратын, мал шаруашылығы өнімі мен шикізатын дайындайтын мемлекеттік пункттерді, ауыл шаруашылығы малын соятын алаңдарды, мал көмінділерін, пестицидтерді, улы химикаттарды және олардың ыдыстарын арнайы сақтау орындарын (көмінділері) ұйымдастыру; Қазақстан Республикасының аумағын қорғауға және мал мен адамға ортақ аурулардың таралуына жол бермеуге бағытталған ветеринариялық іс-шараларды; зиянды және аса қауіпті зиянды организмдердің таралуына жол бермеуге, Қазақстан Республикасының аумағын карантиндік объектілерден қорғауға, сондай-ақ олардың таралу ошақтарын анықтауға, шектеуге және жоюға бағытталған фитосанитариялық іс-шараларды; малдың және адамның денсаулығына қауіп төндіретін малды, малдан алынатын өнімдер мен шикізатты алып қою және жою салдарынан агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне келтірілген залалды өтеу іс-шараларын жүзеге асырады.

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің түрлері

Ауыл шаруашылығы
алқаптары

Ауылшаруашылық
мұқтаждарын
қамтамасыз етуге
арналған
құрылыстар, өзге
объектілер су
айдындары
орналасқан жерлер

Өзге алқаптар

егістік, жайылым,
шабындықтар, көп
жылдық екпелер, т.б.

құрылыстар, өзге
объектілер, су
айдындары

құмдар, тақырлар
т.б.

Ауыл шаруашылығы алқаптарының түрлері

1 Егістік

Егістік – жүйелі түрде өңделетін және көп жылдық шөптердің егістігін қоса алғанда, ауыл шаруашылығы дақылдарының егістігіне пайдаланылатын жер учаскелері, сондай-ақ сүрі жер. Алдын ала егілетін дақылдардың егістігі орналасқан (үш жылдан аспайтын уақыт аралығында), түбегейлі жақсарту мақсатында жыртылған шабындықтар мен жайылымдардың жер учаскелері, сондай-ақ басқа бақтардың егіске пайдаланылатын қатар аралығы егістікке жатпайды.

3 Көп жылдық екпелер

Көп жылдық екпелер – жеміс-жидек, техникалық және дәрі-дәрмек өнімдерінің түсімін алуға, сондай-ақ аумақты сәндеп безендіруге арналып қолдан отырғызылған көп жылдық ағаш, бұта екпелеріне пайдаланылатын жер учаскелері.

2 Тыңайған жер

Тыңайған жер – бұрын егістік құрамында болған және күзден бастап бір жылдан аса ауыл шаруашылығы дақылдарын егуге пайдаланылмайтын және пар айдауға әзірленбеген жер учаскесі.

4 Табиғи шабындықтар мен жайылымдар

Табиғи шабындықтар мен жайылымдар – шөп егу арқылы жаңадан отайған шабындық және жайылым учаскелері. Суландырылған жайылымдар – тиісті мал басын сапасы ойдағыдай сумен қамтамасыз ете алатын су көздері (көлдер, өзендер, тоғандар, апандар, суару және суландыру каналдары, құбырлы немесе шегінді құдықтар) бар жайылымдар.

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді мемлекеттік реттеу

1

Жерлердің бұзылуына, деградацияға ұшырауына және шаруашылық қызметтің басқа да жағымсыз салдарының орын алуына тосқауыл болу

Экологиялық қауіпсіз өндіріс технологияларын пайдалана отырып, мелиоративті және басқа да іс-шараларды ұйымдастыру.

2

Бұзылуға және деградацияға ұшыраған жерлердің жақсаруын және қалпына келуін қамтамасыз ету

Жерді дұрыс пайдаланудың экологиялық нормативтерін тәжірибеге ендіру.

3

Мемлекеттік органдардың, жеке, заңды тұлғалардың және лауазымды адамдардың Қазақстан Республикасы жер заңдарының сақталуын қамтамасыз ету

Қазақстан Республикасы заңдарының бұзылуын анықтау және жою, азаматтар мен заңды тұлғалардың бұзылған құқықтарын қалпына келтіру, жер учаскелерін пайдалану ережелерінің сақталуын, жер кадастры мен жерге орналастыру ісінің дұрыс жүргізілуін және жерді ұтымды пайдалану мен қорғау жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету.

4

Қолданыстағы жер пайдалануды қалыптастыру және ретке келтіру жөніндегі шаруашылықаралық жерге орналастыру жобаларын жасау

Белгілі бір жерде жер учаскелерін бөліп беру мен шекарасын белгілеу, жер учаскесіне меншік құқығына және жер пайдалану құқығына құжаттар жасауды ұйымдастыру.

5

Жерді түгендеу ісін жүргізу

Пайдаланылмай жатқан, ұтымды пайдаланылмай жүрген немесе нысаналы мақсатында пайдаланылмай отырған жерді анықтау.

6

Ауыл шаруашылығы жерінің табиғи және шаруашылық жағдайы, жер учаскелерінің орналасқан жері, нысаналы пайдаланылуы, мөлшері мен шекарасы, олардың сапалық сипаттамасы туралы, жер пайдаланудың есепке алынуы мен жер учаскелерінің кадастрлық құны туралы мәліметтердің жүйесін қалыптастыру

Ауыл шаруашылығы жері саласында орын алып жатқан өзгерістерді уақтылы анықтау, оларды бағалау, одан әрі дамуын болжау және кері әсері бар процестерді болдырмау мен оның зардаптарын жою жөнінде ұсыныстар әзірлеуді ұйымдастыру және де көптеген басқа да салалық міндеттерді өз алдына міндет ретінде қояды.

fiendhe

Eway cears ir owent of for camersiptell charaicat.

Accele flest, inoleg on inersh and inspiing ream.

Ауылшаруашылық мақсатына арналған жерлерге меншік құқығы және өзге құқықтар

Жеке меншігінде шаруа (фермер) қожалығын жүргізу үшін

Қазақстан Республикасы азаматтарының жеке меншігінде шаруа (фермер) қожалығын жүргізу үшін ауылшаруашылық мақсатындағы жерлер жеке меншікке беріледі.

Өзіндік қосалқы шаруашылық жүргізу үшін

Өзіндік қосалқы шаруашылық жүргізу үшін ауылшаруашылық мақсатындағы жерлер жеке меншікке беріледі.

Орман өсіру үшін

Орман өсіру үшін ауылшаруашылық мақсатындағы жерлер жеке меншікке беріледі.

Бағбандық және саяжай құрылысы үшін

Бағбандық және саяжай құрылысы үшін ауылшаруашылық мақсатындағы жерлер жеке меншікке беріледі.

Назарларыңызға рахмет!